

Warszawa, 28 czerwca 2013 roku

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Własności Intelktualnej i Mediów
ul. Krakowskie Przedmieście 15/17
00-071 Warszawa

Dotyczy: konsultacji społecznych w zakresie dozwolonego użytku publicznego

Szanowni Państwo,

odpowiadając na zaproszenie do składania stanowisk opublikowane na stronach Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w związku z procedurą konsultacji dotyczących dozwolonego użytku publicznego, chciałbym zaprezentować stanowisko Stowarzyszenia Dystrybutorów Filmowych (SDF) w tej kwestii.

Niniejszy list odnosi się do wybranych form dozwolonego użytku publicznego funkcjonujących w polskim prawie. Chciałbym podkreślić, że kierunek ewentualnych zmian legislacyjnych i praktyka stosowania dotychczasowych przepisów są istotne nie tylko dla członków naszego Stowarzyszenia, lecz również dla wielu innych zainteresowanych grup, w szczególności polskich autorów, wydawców, producentów filmowych, oraz innych uczestników rynku kultury w Polsce. Mając świadomość potrzeby wyważenia ich interesów oraz potrzeb i praw podmiotów korzystających z dóbr kultury, chciałbym zwrócić uwagę na następujące kwestie.

I. Art. 25 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Treść art. 25 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wymaga modyfikacji w celu dostosowania jego brzmienia do nowego tłumaczenia dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (tzw. dyrektywa InfoSoc). Tłumaczenie ww. dyrektywy, a konkretnie jej art. 5 ust. 3 lit. c) było przedmiotem sprostowania, które opublikowano 4 lutego 2012 r. w Dzienniku Urzędowym UE L 33/9. Zastąpiono wówczas zwrot: „c) zwielokrotniania przez prasę, publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości aktualnych artykułów na tematy gospodarcze” zwrotem „c) zwielokrotniania przez prasę, publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości artykułów na aktualne tematy gospodarcze”. Nie dokonano jednak równolegle stosownej modyfikacji tekstu polskiej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W rezultacie tekst ten pozostaje niezgodny z zapisami dyrektywy InfoSoc.

II. Art. 27 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Dozwolone na mocy art. 27 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych korzystanie z utworów przez instytucje naukowe i oświatowe dotyczy celów dydaktycznych i badawczych. Zauważyć jednak można nieuzasadnione próby rozciągania zakresu wyżej wymienionego przepisu na wszelkiego rodzaju jednostki, które realizują te cele jedynie ubocznie lub których działalność nie stanowi działalności dydaktycznej ani badawczej. Chodzi przede wszystkim o organizatorów komercyjnych kursów i szkoleń. Pragniemy ponadto zwrócić uwagę, że stosowanie dozwolonego użytku publicznego powinno opierać się o wytyczone przez ustawodawcę granice. W szczególności nie wolno zapominać, że wyjątek z art. 27 nie rozciąga się na cele takie jak organizacja rozrywki dla dzieci i młodzieży, nawet jeżeli dotyczy podmiotu będącego jednostką dydaktyczną czy naukową. *Ratio legis* tego wyjątku ustawowego, zakładającego rezygnację z pewnego zakresu ochrony twórców i innych podmiotów uprawnionych, nie dopuszcza takiej dowolności interpretacyjnej. Należy podkreślić, że wyłączenie lub ograniczenie ochrony praw autorskich i pokrewnych stanowi ścisły wyjątek, dla którego rozszerzania nie istnieje ustawowa podstawa.

III. Art. 28 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Chcielibyśmy zwrócić także uwagę na kwestię prawa do udostępniania utworów w działalności podmiotów wymienionych w art. 28 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w szczególności bibliotek. W przestrzeni medialnej pojawiły się pomysły, by biblioteki udostępniały utwory w formie cyfrowej. Uważamy, że rozszerzenie zakresu tej postaci dozwolonego użytku publicznego na cyfrową eksploatację utworów zakłóciłoby poważnie równowagę pomiędzy słusznymi interesami twórców i innych uczestników rynku dóbr kultury a interesem publicznym. Wspomniany rynek w ostatnich latach przeszedł, i nadal przechodzi, ewolucję. Ta ewolucja dotyczy między innymi branży wydawniczej, w której pojawił się powszechny dostęp do książek oraz czasopism w formie cyfrowej. Audiobooki, e-booki czy prasa w formie elektronicznej zyskały już sporą popularność, gdyż dla wielu odbiorców ich odbiór jest wygodniejszy i tańszy. Wydawcy ponieśli i ponoszą duże nakłady na inwestycje w celu dostosowania się do nowych realiów rynku i przedstawienia odbiorcom atrakcyjnej oferty. Cyfrowa dystrybucja online tych treści bezpłatnie zniweczy te wysiłki i spowoduje znaczne skurczenie rynku. Działalność wielu podmiotów stanie się wówczas nieopłacalna.

Chcemy także zwrócić uwagę, że biblioteki nie powinny być miejscem, w którym dochodzi do zwielokrotniania przez wypożyczających (najczęściej poprzez kopiowanie lub skanowanie) całości dzieł chronionych prawem autorskim. Nietrafne w tym kontekście jest powoływanie się na dozwolony użytek osobisty. Kopiowanie i skanowanie na własny użytek osobisty odnosi się bowiem do zakupionych dzieł, a nie do wypożyczanych w bibliotece.

IV. Art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

W korzystaniu z dóbr prawnie chronionych niepokojące jest nadużywanie prawa cytatu, statutowanego przez art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Prawo to ograniczone przez ustawę do celów wyjaśniania, analizy krytycznej, nauczania oraz dostosowania się do praw gatunku twórczości, bywa podstawą dla ignorowania praw przysługujących podmiotom uprawnionym. Zwracając uwagę na tę kwestię postulujemy jednocześnie ograniczenie ustawowego prawa cytatu do celów naukowych.

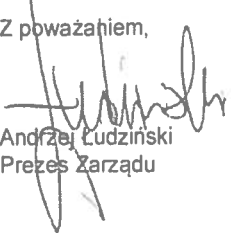
V. Art. 30 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Opowiadamy się za wykreśleniem art. 30 oraz odpowiedniej wzmianki w art. 30¹ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Wreszcie, z całą mocą popieramy utrzymanie przepisu art. 35 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w dotychczasowym brzmieniu. Zawarta w nim zasada wykorzystywania dzieła w ramach dozwolonego użytku tylko w zakresie normalnej eksploatacji i w zgodzie ze słusznymi interesami twórcy ma swoje źródło i potwierdzenie w prawie międzynarodowym oraz stanowi podstawę przepisów poświęconych instytucji dozwolonego użytku publicznego

Mamy nadzieję, że argumenty zawarte w niniejszym liście pomogą wyznaczyć kierunek zmian legislacyjnych.

Z poważaniem,

Andrzej Łudziński
Prezes Zarządu